

Resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan rahoitus- ja toteutussuunnitelmien lisätiedot 12/2024

Resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan toimenpiteiden aikajana ulottuu vuoteen 2030 ja tiekartasta raportoidaan vuosittain. Seuraavassa taulukossa sarakkeissa 1-4 on Porin kaupungin talousarvioon 2025 sekä vuosien 2026–2027 taloussuunnitelmiin kerätyt tiekartan toimenpidekohtaiset toteutus- ja rahoitussuunnitelmat. Tässä laajennetussa yhteenvedossa sarakkeessa 5 on toteutussuunnitelmien lisätietoja. Kaikkien toimenpiteiden tiedot ja muut tiekartan sisällöt löytyvät Resurssiviisas Pori -sivustolta, jossa myös tämä yhteenveto julkaistaan. Sarakekseen "Ryhmä" selitteet ovat taulukon lopussa ja lisätietoja kokonaiskuvasta löytyy talousarviosta 2025, s. 42. Toimenpiteiden toteutussuunnitelmat tarkentuvat työn edetessä.

Talousarvio 2025 ja taloussuunnitelma 2026-2027: <https://www.pori.fi/kaupunki-ja-hallinto/talous-ja-strategia/talousarvio-tilinpaatos-ja-seurantaraportti/>
Resurssiviisas Pori -sivusto: <https://resurssiviisas.pori.fi/>

1. Tavoite	2. Toimenpide	3. Ryhmä*	4. Kytkeytyminen 2025 talousarvioon ja 2026–2027 taloussuunnitelmaan (julkaistu talousarviossa)	5. Toteutussuunnitelmien lisätiedot
1.A Muutosjohtaminen	1.A.1 Toimiala- ja yksikkökohtaiset kestävyiden koulutustarpeet sekä muutosagenttitoiminta		Ei arvioitavissa tässä vaiheessa.	
	1.A.2 Sitoutuminen kansalliseen Kiertotalouden green deal -sopimukseen		Ei arvioitavissa tässä vaiheessa. Tavoitteena jatkaa Kiertotalouden green deal -sopimuksen valmistelua ja tehdä sitoumus arviolta vuosille 2025–2035.	Valmistelu aloitettu. Tavoitteena sitoutuminen Kiertotalouden green dealiin arviolta 2025. Green dealin aikajana ulottuu vuoteen 2035, johon asti sen toteutumista seurataan kolmen vuoden välein. Lisätietoja: https://ym.fi/kiertotalouden-green-deal
	1.A.3 Koko Porin resurssiviisas kehityskuva ja rakenne		Kaavoitusyksikkö, käyttötalous: Toteutuessaan arvio toimenpiteen kustannuksille 2025 on 50 000 €. Toimenpiteeseen käytettävissä oleva summa selviää muiden kaavahankkeiden kiireellisyyspriorisoidessa lopullisen rahankäytön. Vuodelle 2026 arvio kustannuksista toteutuessaan on 50 000 €, tarve hakea ulkopuolista rahoitusta. Toimenpiteen tavoitteena on yhdyskuntarakenteen eheyttäminen sekä resurssiviisaita elämäntapoja ja yritysten sijoittumista tukeva palvelurakenne ja liikennejärjestelmä. Olemassa olevan rakenteen tehokas hyödyntäminen ja uusiokäyttö ovat olennainen osa resurssiviisaasti toimivaa kaupunkia, joka säästää taloudellisia resursseja ja luontoa sekä aiheuttaa vähemmän päästöjä.	Kaavoitusyksikkö: Toimenpiteen lähtötiedoiksi tuotetaan ja havainnollistetaan laaja määrä yhdyskuntarakenteen kehitystä kuvaavia paikkatietanalyyssejä ja tilastoja. Kehityksen seuraamisesta pyritään tekemään jatkuvaa ja automaattista. Lisäksi käynnistetään "aidon" (= raskaan liikenteen osuuden sisältävän) liikennemallin ja ennusteen laadinta. Kaupunkilaisvuorovaikutuksella kerätään sekä kaupunkilaisten näkemyksiä nykytilanteesta, että arvioita ehdotetuista rakennemuutoksista. Suunnitteluvaihe toteutetaan hallinnon sektorirajat ylittävänä ryhmätöinä yhdessä poliitikkojen kanssa. Tuloksena syntyvät tulvaisuuskuva- ja rakennemuutostilastot, jotka sidotaan realistisiin toteuttamistoimenpiteisiin ja tarvittaviin linjauksiin. Rakennemallien resurssiviisuus- ja ilmastovaikutukset arvioidaan, ja arvioiden pohjalta valitaan toteuteltava tulvaisuuskuva ja rakennemuutokset. Hankeohjelma- ja erityisesti rahoitussuunnitelmaluonnos valmisteltiin.
	1.A.4 Omistajaohjauksen sisällöllinen ohjaaminen		Elinvoima- ja ympäristötoimiala: Ei varausta vuoden 2025 talousarvioon kaupungille. Omistajapolitiittisten linjausten päivityksen valmistelu aloitetaan keväällä 2025 ja ohjelma päivitetään arviolta syksyllä 2025. Seuraavien vuosien kuluja ei arvioitavissa tässä vaiheessa. Konserniyhtiö Länsirannikon Koulutus Oy WinNova: Ei kustannuksia tai alle 500 €. Tavoitteita ja suunnitelmia on useita, myös jo toteutuneita. 1. Osallistuminen VASKI-hankkeeseen (hankeajaksi 2022–2023), 2. WinNovan oman kestävän kehityksen tiekartan luominen nykyiselle strategiakaudelle (2023), 3. Johdanto kestävään kehitykseen -osaamismerkki (julkistus 2023), 4. Vastuullisuusraportti (2023 alk.), 5. Jätehuollon kehittäminen.	Elinvoima- ja ympäristötoimiala: Viitataan toimenpiteen sisältöön ja toteutusaikatauluun. VASKI-hankkeen kanssa samanaikaisesti toteutimme WinNovan oman kestävän kehityksen tiekartan, joka sai nimen WinMap. Tiekartan tavoitteet noudattelee meneillään olevan strategiakauden 2022-2025 aikajanaa. Myös WinMapissa tuetaan Agenda 2030-tavoitteita (hyvä koulutus, ihmisarvoista työtä ja talouskasvua, vastuullista kuluttamista sekä ilmastotekoa). Henkilökunta osallistui tiekartalle merkittäviä vuositavoitteiden määrittelymisen ja niiden mukaan toteuttamamme erilaisia kestävän kehityksen teemoja mm. henkilöstöpäivissä. Johdanto kestävään kehitykseen -osaamismerkki julkistettiin 2023 ja se on tarkoitettu WinNovan koko henkilökunnalle suoritettavaksi. Varsinaisen sisällön on toteuttanut Suomen Ympäristöopisto Sykli. Kurssi on verkossa itsenäisesti suoritettava ja antaa erinomaisen kattauksen kestävän kehityksen pääasioista. Ensimmäinen vastuullisuusraporttimme toteutettiin vuoden 2023 tiedoista, joka raportti oli meille harjoitus ja näin on vielä myös vuodelta 2024 tehtävä raportti. Vuoden 2025 raportti onkin jo pakollinen, koska olemme sen kokoluokan osakeyhtiö, että raportoinnille asetetut kriteerit täyttyvät. Olemme alusta asti lähteneet matkaan mukailen EU-direktiivin mukaista ERSR-standardia. Kyseiset standardit ovat niin meille kuin muillekin uusia ja näin ollen tässä on vielä opeteltavaa. Parhailaan koulutaudutaan hiilineutraalin yhteiskunnan perusteisiin sekä hiilijalanjälkilaskentaan. Jätehuollon jatkuva kehittäminen kuuluu toimenpidelistalle tärkeänä. Tällä hetkellä meillä on menossa jätehuollon kilpailutus ja toivomme, että saamme sellaisen kumppanin, jonka kanssa voimme yhdessä viedä näitä asioita eteenpäin aina opetukseen asti. Kiertotalous kuuluu tähän kokonaisuuteen olennaisena osana. Myös koulutusalojen kanssa käydään keskusteluita ja kierretään tiloja, suunnitellaan yhdessä miten saisimme jätteasiat parhain päin sujumaan. Erilaisista kestävän kehityksen koulutuksista tiedotetaan Wintrassa (henkilökunnan intra) ja mm. Teamsia käytetään tiedotuskanavana, sieltä löytyy myös kierrätykseen liittyviä ohjeita. Tällä hetkellä yksi henkilökuntaan kuuluva suorittaa YAMK-opintoja, joiden myötä on tarkoitus saada rakennusalan kiertotalousasiantuntijaksi eteenpäin. Vastuullisuustiimin perustaminen ja OKKA-sertifikaatin hakuun valmistautuminen ovat niin ikään listalla, mutta ovat nyt siirtyneet Valtion säästötoimenpiteiden seurauksena eteenpäin. Konserniyhtiö Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy: Vastuullisuus: Jatkuvaa toimintaa, sisältyy SAMKin strategiaan.
	1.A.5 Kiertotalouden tiekartan indikaattorit, seuranta ja raportointi		Ympäristösuunnitteluyksikkö, käyttötalous: Kestävyyskiihdyttämö-konseptiin osallistumisen varaus vuosille 2024/2025, arviolta 8500 €. Sisältyy yksikön talouskehitykseen.	Ympäristösuunnitteluyksikkö: Selvitetään vuoden 2025 aikana kaupungin mahdollisuudet liittyä FISU-verkostoon. FisU (Finnish Sustainable Communities) on edelläkävijäkuntien verkosto, joka tavoittelee päästöttömyyttä, jätteenöttömyyttä ja globaalisti kestävästä kulutuksesta vuoteen 2050 mennessä.
	1.A.6 Resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan edistämisen vakiinnuttaminen		Ympäristösuunnitteluyksikkö, käyttötalous: Vuosittainen varaus 2025, 2026 ja 2027 10 000–60 000 €. Sisältyy yksikön talouskehitykseen. Viitataan toimenpiteen sisältöön sekä huomioidaan elinkeinoelämälle suunnattu viestintä. Varmistetaan tiekartan koordinoitua vaadittava henkilöresurssi. Varsinaisesta jalkautumisesta, tiekartasta viestimisestä sekä sen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisesta vastaa kaupungin johto, jokainen kaupungin yksikkö ja vastuutahoiksi nimetyt muut sidosryhmät.	Ympäristösuunnitteluyksikkö: Tavoitteena hyödyntää tiekartan raportointia ja seuranta sekä sen kehittämistä osana jalkautusta myös jatkossa. Tavoitteena vakiinnuttaa osaksi toimintaa vuosien 2024-2025 aikana. Tiekartasta tehdään englannin kielinen versio, joka valmistuu 2025 vuoden puolella.

	1.A.7 Alueellisen kierrätysasteen arviointi, nostaminen ja yhteistyö		Konserniyhtiö Keräämö Oy, käyttöalous: osana budjettia 500–5000 €/vuosi. Jätteen kuljetus on siirtynyt Keräämölle vuoden 2024 alusta pakkausjätteiden osalta ja biojätteen kesäkuusta 2024. Jättemääristä tullaan saamaan aiempaa tarkempaa tilastoa ja tilastointi on jatkuva.	
	1.A.8 Tunnistetaan resurssivisauden verkostot		Ei kustannuksia. Toimenpidettä edistetään arviolta alkaen vuonna 2025.	Ympäristösuunnitteluosio: Jatketaan pohjatyon perusteella.
1.B Hankinnat	1.B.9 Kestävien hankintojen toimintamalli		Talous- ja hallintoyksikön hankintapalvelut ja hankintoja tekevät: Ei arvioitavissa tässä vaiheessa. Jokaisen hankinnan kohdalla käydään läpi mahdollisuudet edistää kestävä kehityksen mukaisia tavoitteita, erityisesti resurssivisaasta kiertotaloutta, hiilineutraaluita ja luonnonvarojen kestävää käyttöä. On osana kilpailutusten suunnittelua vuonna 2025.	Talous- ja hallintoyksikön hankintapalvelut ja hankintoja tekevät: Kilpailutusten yhteydessä tehtävä valmistelu ja suunnittelu sisältää kestävä kehityksen näkökulman huomioinnin.
	1.B.10 Vaikuttavista hankinnoista viestiminen		Ei kustannuksia vuodelle 2025. Seuraavien vuosien kuluja ei arvioitavissa tässä vaiheessa. Toimenpiteen toteutusaikataulu kytketty osin 1.B.9 Kestävien hankintojen toimintamalli -toimenpiteeseen.	Toimenpiteen toteutuksessa huomioidaan myös vihreisiin väittämiin liittyvä EU:n direktiiviehdotuksen eteneminen (Proposal for a Directive on Green Claims) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fi/ip_23_1692
	1.B.11 Edistetään kestävä kehityksen liiketoimintaa julkisilla hankinnoilla		Infrayksikkö, investointi: Ei kustannuksia tai alle 500 € Sisällytetään infrazyksikön investointisuunnitelmaan investoinnille Impolan ylikulkusilta 2025, 2026. Sisältyy yksikön talouskehyykseen. Tilayksikkö: Ei arvioitavissa. Tavoitteena selvittää, kuinka tietoa saa kerättyä hankinnoista.	Infrayksikkö: Kiertotalous on huomioitu ainakin yhdessä hankkeessa jo yleissuunnitteluvaiheessa 2024 (Impolan ylikulkusilta) ja viedään läpi hankkeen. Yleissuunnitelmassa on tarkasteltu purettavan sillan materiaalien kierrätettävyyttä.
	1.B.12 Hankinnoilla työllistämisen toimintamalli		Ei arvioitavissa (TE-uudistuksen tuomat muutokset.) Tavoitteena edistää vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden työllistymistä hankintasopimuksilla silloin kun tietyt hankinnan ehdot täyttyvät.	Talous- ja hallintoyksikkö tai ko. hankintoja tekevät tahot: Tavoitteena edistää vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden työllistymistä hankintasopimuksilla silloin kun hankinta on: •EU-kynnysarvon ylittävä •työvoimavaltainen, monipuolisesti työtehtäviä •toimialalla ei erityisvaatimuksia eikä työllistämisehto myöskään rajaa markkinaa. Tulevan TE-uudistuksen myötä tavoite/vaatimukset selvitetään/tarkistetaan ja suunnitella uudestaan.
	1.B.13 Kestävän ruokajärjestelmän tukeminen		Porin Palveluliikelaitos, käyttöalous: Toimenpiteiden kustannukset sisältyvät vuoden 2025 kokonaiselintarvikkeiden kustannuksiin. Taloussuunnitelmavuosille 2026 ja 2027 ei ole tehty tähän liittyviä erityisjärjestelyjä. Pyritään toteuttamaan osana suunniteltua talouskehystä. Reilun kaupan tuotteiden käyttö on osa normaalia toiminnan suunnittelua. Palveluliikelaitos pyrkii myös lisäämään kasviperäisten proteiinieläinten käyttöä suunnitellusti. Lähiruuan käyttö nykyisellään on mittavaa ja tulevaisuudessa sitä pyritään lisäämään mahdollisuuksien rajoissa.	Porin Palveluliikelaitos: Palveluliikelaitos käyttää tiettyjen elintarvikkeiden osalta ainoastaan reilun kaupan tuotteita. Palveluliikelaitos noudattaa toiminnassaan soveltuvin osin nykyjärjestelmien puitteissa valtioneuvoston periaatepäätöstä julkisten elintarvike- ja ruokapalveluhankintojen arviointiperusteista. Eri proteiinieläinten testaus ja tuotekehitys on käynnissä. Pyritään tulevaisuudessa lisäämään kasviruokien ja eritoten hybridiruokien määrää. Jatketaan reilun kaupan elintarvikkeiden käyttöä.
	1.B.14 Julkisiin hankintoihin sisällytetään elinkaarisuunnitteluohje		Ei arvioitavissa tässä vaiheessa.	
	1.B.15 Kalusteiden käyttöön pidentämisen toimintamalli		Ei arvioitavissa tässä vaiheessa.	
	1.B.16 Ympäristöystävällisen siivouksen hankinnat		Porin Palveluliikelaitos, investointiraha: 6000 € varaus vuodelle 2025. Sisältyy talouskehyykseen. Vuosien 2026–2030 varaukset perustuvat käytettävissä oleviin investointimäärärahoihin. Tavoitteena lisätä kemikaalittoman siivouksen kohdemäärää vuosittain.	Porin Palveluliikelaitos: Palveluliikelaitos pyrkii saamaan uusiin ja saneerauskohteisiin valmiudet asentaa kemikaalittoman siivouksen edellyttämät laitteet. Lisäksi Palveluliikelaitos pyrkii ohjaamaan investointimäärärahoja laitteiden hankintaan.
	1.B.17 Minimoidaan kertakäyttötavotteiden käyttö		Ei arvioitavissa tässä vaiheessa.	Kartoitetaan keskeisiä tapoja edistää tavoitetta sekä arvioida sen toteutumista.
1.C Rakentaminen	1.C.18 Parannetaan vajaakäyttöisten tilojen käyttöastetta		Tilayksikkö, investointi: Vuoden 2025 varaus 60 000–100 000 €. Yleis- ja yhteiskäyttötilojen käyttöasteen lisääminen. Tyhjiksi jääneiden tilojen vuokraaminen yhdistyksille. Sisältyy yksikön talouskehyykseen. Sivistystoimiala: Sivistystoimialan tahtotilana on nostaa monitoimitilojen käyttöasteita niin, että useammalla palvelualueella olisi iltakäytössä toimivia tiloja. Pohjatyötä on tehty aktiivisesti 1,5 v. Toimenpide vaatii toteutukseen kaikkien toimialojen ja usean eri yksikön yhteistä työtä. Yhteisöllisten tilojen kehittäminen tuo yhteen monia tavoitteita ja havaittuja tarpeita eri puolilla kaupunkia. Keskiossa on esimerkiksi kuntalaisten osallisuus, yhdenvertaisuuden ja hyvinvoinnin edistämisen sekä kunnan veto- ja pitovoima. Tarve hakea ulkopuolista rahoitusta.	Tilayksikkö: Toiminta jatkuva. Sivistystoimiala ja muut tahot yhteistyössä: Sivistystoimialan näkökulmasta suunnittelun pohjana on olemassa olevan tiedon käyttäminen toiminnan sisältöjä rakennettaessa. Yhteisöllisten tilojen kehittäminen tuo yhteen monia tavoitteita ja havaittuja tarpeita eri puolilla kaupunkia. Keskiossa on kuntalaisten osallisuus, yhdenvertaisuuden tosiasiallinen edistäminen, hyvinvoinnin edistäminen, kunnan veto- ja pitovoima, asuinalueiden turvallisuus, kuntalaisten sujuva arki, väestösuhteet, yhteisöllisyys, sosiaalisen pääoman kasvattaminen, suojaavien tekijöiden vahvistaminen eri ikäisille ja eri väestöryhmille, yksinäisyyden vähentäminen, eriarvoistumiskehityksen puuttuminen, yhdistysten toimintaedellytysten turvaaminen. Tavoitteena on, että kunta mahdollistaa puitteet ja koordinoi toimintaa, mutta toiminta syntyy sisältä päin ja yhdistysten avulla ja yhteistyöllä. Kyseessä on siis iso ja tärkeä kokonaisuus, jolla voidaan saavuttaa lukuisia etuja/ tavoitteita eri toimialojen näkökulmasta. Tavoitteiden saavuttaminen vaatii kuitenkin yhteisen tahtotilan eri toimialoilta, selkeät vastuumäärittelyt, koordinoinnin ja asian aktiivisen eteenpäin viemisen eli sitoutuneet ihmiset ja päätöksenteon tuen.
	1.C.19 Päästöttömät työmaat – kestävien hankintojen green deal -sopimus		Ei arvioitavissa.	
	1.C.20 Energiatoteutuksen ja uusituvan energian investoinnit rakennuksissa		Tilayksikkö: Sisältyy yksikön talouskehyykseen. Hanke toteutetaan, kun sen takaisinmaksuaika on alle 10 vuotta. Aurinkosähköä toteutettu pienimuotoisena uusissa kouluhankkeissa. Uusissa hankkeissa, esimerkiksi stadion, pyritään toteuttamaan aurinkosähköjärjestelmä.	
	1.C.21 Kestävän purkamisen green deal -sopimus		Ei arvioitavissa.	
	1.C.22 Katuvaihtamisen vaihtaminen LED:eihin		Infrayksikkö, investointimääräraha: Vuosittainen investointisuunnitelma 500 000 € talousarvioon 2025, taloussuunnitelmaan 2026–2027 sekä 2028–2030. Sisältyy yksikön talouskehyykseen. Tavoitteena on vaihtaa elohopeahöyry-, suurpainenatrium- ja monimetallivalaisimet ledeiksi noin kuuden vuoden sisällä.	Infrayksikkö: Led-vaihtourakan nimeksi on vaihdettu valaisinsaneeraus.
	1.C.23 RC-rouheen käyttö toimintamallina soveltuvissa kohteissa		Infrayksikkö: Sisältyy yksikön talouskehyykseen. Tavoitteena on, että päällystysurakan kilpailutusasiakirjoissa pyydetään yksikköhinnat RC50-asfaltille.	Infrayksikkö: Sisältyy päällystysurakkaan 2023-24. Seuraavan kauden urakka-asiakirjat valmistellaan talven 2024-25 aikana ja kilpailutetaan alkuvuodesta 2025. Urakka-asiakirjat valmistele infran kunnossapito.

	1.C.24 Kierrätettyjen rakennusmateriaalien käytön lisääminen		Infrayksikkö: Ei edellytä erillistä kustannusvarausta. Selvitystä tehdään aina kussakin investointikohteessa hankkeen alusta lähtien. Tilayksikkö: Toteutetaan investointimäärärahojen puitteissa. Vuoden 2025 yleiset purkukustannukset arviolta 500 000 €, johon sisältyy hyödynnettävien rakennusosien ja jätteen erottelu. Tavoitteena on, että mahdollisimman vähän menee sekajätteeseen. Sisältyy yksikön talouskehukseen. 2026–2030 purkukustannukset 200 000 €/v ja varastointi- ja huoltokustannukset 50 000 €/v. Uusiokäytössä on tunnistettu säästöpotentiaalia, jos uuden vastaavan materiaalin hankintahintaa vertaen uusiokäytön mahdollistamiseen käytettyyn rahan.	Infrayksikkö: Asiaa tarkastellaan tapauskohtaisesti. Materiaalipankkia ei ole pilotoitu eikä pilottia valmisteltu.
	1.C.25 Energiakartoitukset Porin julkisissa kohteissa		Tilayksikkö: 10 000 €/vuosi. Tilataan Motiva-mallin mukaisia energiakartoituksia määrärahojen puitteissa.	
	1.C.26 Tilojen energiankäytön reaaliaikaisen optimoinnin ja seurannan automatisointi		Tilayksikkö: 40 000 €/vuosi. Kartoitetaan automaation kannalta tärkeät kehitettävät kiinteistöt, ja uusitaan/varustetaan ne uudella tekniikalla. Konserniyhtiö Porin YH-asunnot Oy: budjetti arviolta 5000–10 000 €. Kehitetään Porin YH-asunnot Oy:n omistamien kiinteistöjen energiankulutuksen (sähkö, vesi, lämpö) automatisointia.	Konserniyhtiö Porin YH-asunnot Oy: EnerKeyn energianhallinnan työkalun kautta kulutustiedot tulevat kiinteistöhallintaohjelma Tampuriin, jossa raportteja on voinut lukea huhtikuusta 2024 alkaen.
D. Kaupunkisuunnittelu ja maankäyttö	1.D.27 Koko Porin sini-vihervestoston rakennemalli		Kaavoitusyksikkö, käyttötalous: 30 000–50 000 € vuodelle 2025 riippuen selvityksen mittakaavasta ja kaavoitusyksikön vuosibudjetista. Seuraaville vuosille ei arviotavissa varsinaisia kustannuksia, sini-vihervestoston rakennemallin päivittämistyöhön vuosittain tulee varautua.	Kaavoitusyksikkö: Konsultilta tilataan selvitys vuonna 2025. Selvitystä hyödynnetään perusselvityksenä Porin kaupungin rakennemallissa, kaavoitustyössä sekä muissa suunnitelmissa ja luvituksessa. Porin kaupunki (kaavoitusyksikkö) tilaa Porin kaupungille sini-vihervestoston rakennemallin. Viherrakenne käsittää kaikki luonnontilaiset sekä istutetut viheralueet. Sini-rakenteeseen kuuluvat erilaiset pienvedet ja vesirakenteet. Selvityksessä osoitetaan luonnon monimuotoisuuden sekä ihmisten hyvinvoinnin kannalta tärkeimmät luonnon alueet olemassa olevan paikallisen, maakunnallisen ja kansallisen luontotiedon ja selvitysten perusteella. Sini-vihervestoston rakennemallissa esitetään tunnistettujen alueiden väliset yhteydet. Siinä esitetään myös tarkempien paikallisten luontoselvitysten päivittämisen suosituksia. Rakennemalli on havainnollinen ja yleispiirteinen näkemys koko Porin tulevasta aluerakenteesta. Se tulee toimimaan yleiskaava-suunnittelun selvityksenä. Sini-viherrakennemalli tekee näkyväksi luonnon potentiaalit luontoa, kaupunkivihreää ja vesialueita ml. pohjavesialueet ja hulevesien hallinta koskevan suunnittelun, toimenpiteiden ja lupaprosessin tueksi. Saavutettavat ja monipuoliset viheralueet kaupunkitilassa ja rakennetun alueen ympärillä lisäävät viihtyisyyttä ja edistävät vähähiilistä elämäntapaa. Selvitys hankitaan Porin kaupungilla käytössä olevalla Sarastian putesopimuksella konsultilta minikilpailutuksena. Hankinta kilpailutetaan syysyllä 2024 ja selvitys valmistuu 2026 mennessä. Selvityksen hankinta liittyy oleellisesti vireillä olevaan Yyterinniemen osayleiskaavaan sekä lähivuosi- ja kymmenvuosisuunnitelman osayleiskaavaan (2025) esiselvitykseksi ja valmisteluun. Liittyy myös toimenpiteen 1. A. 3 Rakennemallityön lähtötietoineistoon.
	1.D.28 Täydennysrakentamisen suosiminen sekä uudisrakentamisen keskittäminen		Kaavoitusyksikkö, käyttötalous: 5000 €/v. Sisältyy yksikön talouskehukseen. Kaavoituskaavojen mukaisen asemakaava-alueiden suunnittelu Länsi-Porin Klasipruukin ja Pohjois-Porin monitoimitalon ympäristöissä. Meri-Porissa pyritään saattamaan eteenpäin vireillä olevia asemakaavahankkeita, jotka koskevat pääosin olemassa olevien taajamien kaavoittamista (Kyläsaari, Pihlava, Levo). Noormarkussa pyritään edesauttamaan olemassa olevien asemakaava-alueiden tonttien toteutumista.	
	1.D.29 Kiertotaloutta ja kestävästä kehitystä edistävät kaavalliset keinot ja rakennusjärjestys		Kaavoitusyksikkö, käyttötalous: 5000 €/v. Sisältyy yksikön talouskehukseen. Aurinkoenergian huomioon ottaminen laadittavien asemakaavojen määräyksissä. Hulevesiratkaisujen sisällyttäminen laadittaviin asemakaavoihin. Sähköautojen latausinfra-alueiden huomioon ottaminen laadittavien asemakaavojen mitoituksessa. Yhteiskäyttöautojen huomioon ottaminen keskusta-alueen asemakaavoituksessa. Pyritään mahdollisuuksien mukaan asemakaavojen käyttötarkoituksen joustavuuteen.	
	1.D.30 Hulevesiohjelman toimenpiteet		Infrayksikkö, käyttötalous: Vuoden 2025 varaus 10 000 €, kustannukset maksetaan Infrajohtamisen käyttötalouden asiantuntijapalveluista. Sisältyy yksikön talouskehukseen. Vuodesta 2026 eteenpäin arviolta 1000–3000 €/v. Hulevesiohjelman edellyttämät toimenpiteet sisältyvät infrayksikön investointeihin. Hulevesiohjelman tavoitteena on valmistua vuonna 2025 ja toteuttaa sen mukaisia toimia pysyvänä osana infran suunnittelu- ja rakentamisprosessia. Ohjelma sitouttaa ja parantaa kaupungin eri organisaatioiden yhteistyötä hulevesien hallinnan kehittämiseksi. Se luo työkalut ja keinot tavoitteen saavuttamiseen kaikille kaupunkikehityksessä mukana oleville toimijoille, aina kaupunkisuunnittelusta kunnossapitoon saakka. Hulevesiosaamisen ja -tietoisuuden lisääminen kouluttamalla ja tiedottamalla. Luontopohjaisten ratkaisujen laajempi hyödyntäminen, viihtyisyyden ja luonnon monimuotoisuuden huomioon ottaminen hulevesien hallinnassa. Ohjelmassa tulee sopeutua myös ilmastonmuutoksen aiheuttamiin sään ääri-ilmiöiden yleistymiseen ja voimistumiseen.	Infrayksikkö: Hulevesiohjelmaa runkoa työstetään vuoden 2024 puolella kolmessa työpajassa, joihin on kutsuttu kaupungin henkilöstöä laajalta sektorilta. Hulevesiohjelma on kuitenkin vain raami toiminna kehittämiseksi, jonka valmistuttua varsinaisen hulevesien hallinnan kehittäminen alkaa. Kehitystyö on jatkuvaa ja sitä seurataan säännöllisin väliajoin pidettävissä hulevesiyöryhmän kokouksissa. Hulevesiohjelmaa on työstetty eri työryhmissä jo vuodesta 2020. Vastavastuu on teknisen toimialan, infrayksikön tulvasuojelutiimillä. Lopullisen ohjelman muodon ja tekstiosan viimeistelee työhön palkattu ulkoinen konsultti, joka on ollut mukana laatimassa vastaavaa edistyskäsittelyä hulevesiohjelmaa muihin keski- ja suurin kaupunkikeihin, mm. Riihimäki, Hyvinkää, Tampere.
	1.D.31 Suunnittelusuositusten ja -kannustimien luominen pilottialueelle		Kaavoitusyksikkö, käyttötalous: Vuoden 2025 varaus 5000 €. Sisältyy yksikön talouskehukseen. Vuosina 2026–2027 5000 €/v. Vuosina 2028–2030 15000 €. Kehitetään Kuninkaanhaan korttella 13 kiertotalouden ja kestävien ratkaisujen pilottialueena. Viitesuunnitelman laatiminen korttelin asemakaavamuutosta varten.	2025–2030
	1.D.32 Pilotoidaan viherkertoimen käyttöönottoa		Kaavoitusyksikkö, käyttötalous: Vuoden 2025 varaus 5000 €. Sisältyy yksikön talouskehukseen. Vuosina 2026–2027 5000 €/v. Vuosina 2028–2030 15000 €. Viherkertoimen soveltaminen Kuninkaanhaan korttelin 13 pilottialueella.	2025–2030

	1.D.33 Porin kansallisen kaupunkipuiston rajaus turvaa ja edistää kaupunkivihreää		Kaavoitusyksikkö, käyttötalous: Porin kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelman toteuttamiseen varataan 5 000 €/v. Vuosina 2026–2027 hoito- ja käyttösuunnitelman päivittämiseen varattavat kustannukset 30 000 €. Kansallisten kaupunkipuistojen tavoitteena on säilyttää kaupunkiluontoa ja rakennettua kulttuuriympäristöä laajana, eheänä kokonaisuutena kaupunkien keskustassa.	Kaavoitusyksikkö: Kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelman (HKS) toteuttaminen on meneillään oleva toimenpide. Kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelman päivytystä valmistellaan.
1.E. Luonnonvarat ja luonnon monimuotoisuus	1.E.34 Luontopalveluiden kehittämisstrategia		Ei kustannuksia. Tavoite viedä kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi 2024 lopussa. Työtä tehdään yhteistyössä ympäristösuunnitteluyksikön, infran kunnossapidon, työllisyysyksikön, vapaa-aikayksikön sekä matkailu- ja markkinointiyksikön kanssa.	Kehittämisstrategian sijaan puhutaan nyt kehittämisohjelmasta.
	1.E.35 Porin kaupunki liittyi Luontoviisaat kunnat -verkostoon		Ympäristösuunnitteluyksikkö: Ei varauksia 2025, seuraavien vuosien kuluja ei arvioida tässä vaiheessa. Vuoden 2025 aikana kerätään tieto konseptista ja tarvittaessa valmistellaan esitys liittymisestä. Liittyminen 2026.	
	1.E.36 Luodaan Porin kaupungille metsäohjelma		Infrayksikkö, infran kunnossapito, käyttötalous: Metsäohjelma valmistuu vuoden 2024 aikana ja otetaan käyttöön 2025 vuoden aikana. Sisältyy yksikön talouskehykseen. Ei kustannuksia 2026–2027. Vuosina 2028–2030 arviolta 5000 € päivitystyöhön.	
	1.E.37 Kaupunkiniittyjen hoitosuunnitelma		Infrayksikkö, infran kunnossapito, käyttötalous: Laaditaan vuoden 2025–2027 aikana. Kartoitetaan vuoden 2025 aikana mahdolliset investointikohteisiin sijoittumiset.	
	1.E.38 Itämerihaasteen toimenpideohjelman päivittäminen		Yli 15 vuotta vanha ohjelma päivitetään yhteistyössä kaupunkiorganisaation eri osien kanssa. Valmistelu 2025, päivitys 2026.	
	1.E.39 Haitallisten vieraskasvilajien torjunta		Infrayksikkö, Infran kunnossapito: Tavoitteena 2025 vuodelle 5000–10 000 €, mutta arvioitavissa vasta myöhemmin. Seuraavien vuosien kuluja ei arvioida tässä vaiheessa. Porin jokisuiston vieraskasvilajit hallitaan -hanke päättyy 2024 syksyyn. Laaditaan toimintasuunnitelma vuoden 2024 aikana. Suunnitelman toteuttaminen alkaa 2025.	
	1.E.40 Suojeltavien lajien elinympäristöjen vaaliminen		Ei arvioitavissa tässä vaiheessa. Toimenpidettä toteutetaan kaupungin toiminnassa. Ympäristösuunnitteluyksikkö toimii asiassa asiantuntijana.	
	1.E.41 Luontoretket ja luonnonsuojelun viestintä		Ympäristösuunnitteluyksikkö, käyttötalous: Vuodelle 2025 varattu 3000 €. Sisältyy yksikön talouskehykseen. Retket ja tapahtumat ovat vakiintunutta toimintaa, niitä järjestetään vuosittain toistakymmentä. Retkiä ja tapahtumia järjestävät paikalliset yhdistykset, kaupunki kustantaa kuljetukset ja ilmoittautumisen. Seuraavina vuosina 3000 €/v. Matkailu- ja markkinointiyksikkö, Visit Pori: 10 000–60 000 €/v. Toimenpiteiden kustannukset sisältyvät matkailu- ja markkinointiyksikön tai Yterin erityisasiantuntijan budjetteihin. Toimenpiteet sisältyvät vuosittain tehtävään markkinointi- ja somesuunnitelmiin. Oman tuotannon retket ja tapahtumat kuuluvat osana Matkailun tiekartan toimenpiteisiin. Luonnonsuojeluviestintää tehdään matkailu- ja markkinointiyksikön toimesta ympärivuotisesti ja jatkuvana prosessina osana kärkikohteiden ja luontomatkailun markkinointia. Yhteistyö ympäristösuunnitteluyksikön luontoretkien viestinnässä.	Ympäristösuunnitteluyksikkö: Ympäristösuunnitteluyksikössä suunnitellaan vuosittain yhteistyössä järjestöjen kanssa kunkin vuoden toimintaohjelma. Se julkaistaan kaupungin verkkosivujen (tapahtumakalenteri, luontoretket-sivu) lisäksi kirjastoihin ja asiakaspalvelupisteisiin jaettavana esitteinä. Kuntalaisille toiminta on pääsääntöisesti maksutonta. Matkailu- ja markkinointiyksikkö, Visit Pori: Viestimme ympäristösuunnitteluyksikön toteuttamista luontoretkeistä Visit Porin markkinointikanavissa huhtikuusta-lokakuuhun vuosittain sekä matkailuneuvonnassa. Visit Pori Oy:n oman tuotannon luontoretkeistä viestitään vuosittain markkinoinnin vuosikellon mukaisesti.
	1.E.42 Maatalouden kestävyysmurrosta edistetään kaupungin maaomistajuuden ja viestinnän kautta		Ei arvioitavissa.	
	2.F. Arjen kiertotalous	2.F.43 Kaikissa kaupungin toimipisteissä lajitellaan kattavasti		Konserniyhtiö Keräämö Oy: Tavoitteena on saada riittävä lajiteluohjeistus kaikille kaupungin toimipisteille 2024–2025 aikana. Yhteistyössä kaupungin tilayksikön kanssa.
	2.F.44 Omakoti- ja pientaloasujen lajitelmahdollisuuksien optimointi		Konserniyhtiö Keräämö Oy, investointibudjetti: 200 000 €/vuosi. Vuonna 2024–2027 jätepisteiden kunnan ja sijainnin tarkistus. Sijaintien optimointi. Rakenteiden uusiminen.	Konserniyhtiö Keräämö Oy: Astiasuojien kilpailutus meneillään 2024. Rakenteiden uusiminen aloitetaan vuonna 2024 ja toimenpidettä jatketaan vuoteen 2027 asti. Määrällisesti pisteet vähenevät. Optimoiminen tarkoituksena on saada palvelua pienemmän pisteverkoston avulla kuntalaisia kattavasti.
	2.F.45 Yhteiskäytettävät tavarat Porissa		Kulttuuriyksikkö, käyttötalous: 2000 € vuodelle 2025, 3000 €/v 2026 ja 2027. Lainattavien tavaroiden valikoimaa kartutetaan ja kehitetään vuosittain. Kirjastosta voi lainata kirjojen lisäksi esimerkiksi liikunta- ja harrastusvälineitä, ompelukonetta, soitimia, lautapelejä ja metallinpaljastimen. Kirjastossa on asiakkaiden käytettävissä esimerkiksi tietokoneita, tulostin, 3D-tulostin, digitointilaitteita, ohjelmistoja, asiakirjasilppuri, pelikonsoleita ja soitimia.	Kulttuuriyksikkö: Tavaroiden lainaus on aloitettu laajemmassa mittakaavassa 2010-luvulla. Asiakastoiveet otetaan huomioon. Tavaroiden yhteiskäyttö on vakiintunut käytäntö kirjastossa.
	2.F.46 Roskaantumisen hillinnän yhteistyöryhmä ja toimenpidesuunnitelma		Ei arvioitavissa tässä vaiheessa. Toimenpide etenee vuoden 2025 aikana.	Ympäristösuunnitteluyksikkö: Taustatyötä tehty jo aiemmin. Suunnittelun aloitus 2024. Toiminta käynnissä 2025, työryhmä määrittelee tarkemman aikataulun.
	2.F.47 Ruokahävikin seuranta kaikissa kouluissa ja päiväkodeissa		Porin Palveluliikelaitos: 5000–10 000 e/v. Hävikin seurantaosio sisältyy toiminnanohjausjärjestelmän kustannuksiin ja työntekijät tekevät seurannan osana työtehtävään. Sisältyy talouskehykseen. 2026–2027 kustannukset sisältyvät käyttötalouden ICT-kokonaiskustannuksiin käytettävän ohjelmiston osalta. Hävikin seurannasta saatava data on määrällisesti käyttökelpoista vuodesta 2025 eteenpäin, jolloin tavoitteena on löytää uusia ratkaisua hävikin vähentämiseen sen perusteella.	Porin Palveluliikelaitos: Vuonna 2024 tavoitteena on aloittaa hävikin seuranta ja kirjaaminen kaikissa palveluliikelaitoksen keittiöissä. Hävikki tullaan kirjaamaan toiminnanohjausjärjestelmään. Vuosien 2023 ja 2024 aikana kohteiden henkilöstöä on koulutettu hävikin seurannan tekemiseen ja kirjaamiseen. Konserniyhtiö Keräämö Oy: Vuonna 2023–2024 järjestetyt koulujen hävikkiiviikot ovat pyöreineet ilman Keräämön osallistumista. Keräämön tavoitteena olla tulevaisuudessa mukana erilaisen viestintämateriaalin tuottamisessa.

		<p>Konserniyhtiö Länsirannikon Koulutus Oy WinNova: 500–5000 e/v. Toteutuksessa olevaa toimintaa.</p>	<p>Konserniyhtiö Länsirannikon Koulutus Oy WinNova: Toimenpide on jo toteutettu ja käytännössä, mutta kehittäminen jatkuu joka vuosi. Tilanteet ja mahdollisuudet muuttuvat ja pitää olla koko ajan valvella, mitä olisi tehtävissä paremmin. Joka päivä silmälläään mitä ruokaa jää eniten, lisäksi on hävikin mittausta sekä Tuodon, Wintran tai www-sivujen kautta muistuttavaa tietoa opiskelijoille ja henkilökunnalle. Käytännön tekoina mm. Valtakunnallinen hävikkiwiki, tiedotusta, hävikkivinkkejä, kilpailuja eri opiskeljaravintoloiden kesken missä jää vähinten hävikkiä ja palkintona esim. jäätele. Kaikki tiedot kerätään exceliin, tehty oma pohja näitä varten, aloitettu vuonna 2020. Harkinnassa äly-/biovaan hyödyntäminen.</p> <p>Jonkin verran tulee myös keittiöiden taholta hävikkiä, tähän pyritään vaikuttamaan esim. sillä, että käytetään tarvikkeet oikeassa järjestyksessä, uusien henkilöiden perehdytyksestä huolehditaan ja tiedotuksen kehittämällä. Tunnistetaan tietotarpeita hävikin määrän arviointiin liittyen. Tässä voisi olla hyvä esimerkiksi jokin ohjelma.</p>
	2.F.48 Linjastohävikin jakaminen hyväntekeväisyyteen	<p>Porin Palveluliikelaitos, käyttötalous: 10 000–60 000 €/v kulut sisältyvät kokonaiskäyttötalouskustannuksiin. Kustannukset koostuvat kuljetus-, pakkaus- sekä muista pienemmistä välillisistä kustannuksista. Pyrkimyksenä ensisijaisesti vähentämään hävikin määrää ja säilyttämään nykyinen ruoka-aputoiminta siihen suhteutettuna.</p> <p>Strategia- ja hyvinvointiyksikkö, käyttötalous: Vuoden 2025 varaus 10 000 €. Sisältyy yksikön talouskehitykseen. Vuosien 2026–2027 kuluarvio sama. Ylijäämäruuan jakamisesta on tullut jo vakiintunut toimintatapa. Ylijäämäruuan hyödyntämistä yhteisöllisissä ruokailuissa kehitetään vuosien 2024–2025 aikana mm. Kaarisillan yhtenäiskoululla. Toiminnan kehittämiseen on haettu TE-määrärahaa, ajalle: 1.3.2025 - 31.10.2027, päätös marraskuussa 2024.</p> <p>Konserniyhtiö Länsirannikon Koulutus Oy WinNova: Ei kustannuksia tai alle 500 €. Ylijäämä ruoka myydään opiskelijoille ja tai henkilökunnalle, jos tämän jälkeen vielä jää, ruoka menee hyväntekeväisyyteen.</p>	<p>Konserniyhtiö Länsirannikon Koulutus Oy WinNova: Jäänyt ruoka myydään opiskelijoille ja tai henkilökunnalle, jos tämän jälkeen vielä jää, ruoka menee hyväntekeväisyyteen toimijoina Raumalla Katulähetyksessä ja Porissa Elämänleipiä. Kullaalla jäänyt ruoka jäädytetään ja käytetään metsäeväinä. Myös Tiedepuistossa jäädytetään toisinaan jäljelle jäänyttä ruokaa ja toimitetaan Kullalle metsäeväksi. On huomioitu myös jaksottaminen, ei viedä kaikkea heti linjastolle, vaan tarkkailaan asiakasmäärää ja sen mukaan täytetään linjastoa, näin ruoka saadaan pysymään hyvänä ja tarjottavana pidempään eikä tule turhaa hävikkiä.</p>
	2.F.49 Ruokailijamäärän vaihteluun liittyvän hävikin vähentäminen	<p>Porin Palveluliikelaitos: Ei kustannuksia tai ei arvioitavissa. Suunnitteluvaiheessa.</p> <p>Konserniyhtiö Länsirannikon Koulutus Oy WinNova: Ei kustannuksia tai alle 500 €. Kehitteillä oma sähköinen ohjelma sen arvioimiseen, kuinka paljon opiskelijoita on tulossa syömään toimipisteittäin tai poissaolijoiden määrä.</p>	<p>Tuusk syömää kyselyyn liittyen pidetty palaveri, jossa myös ict:n edustus paikalla 2023. (kehitysideoiden ja paremman toteutustavan miettiminen)</p> <p>Konserniyhtiö Länsirannikon Koulutus Oy WinNova: Toimenpiteen arvoitu toteutuminen 2025-2026 (oman sähköisen järjestelmän rakentaminen). Kassajärjestelmän uusinta (2024 kilpailutus).</p> <p>Ruokapalveluissa valmiilla opinnäytetyö, jonka aiheena rakentaa sähköinen ohjelma yhteistyössä oman Tietohallinnon kanssa. Parempaa tietoa tarvitaan siitä, kuinka paljon opiskelijoita tulee syömään mihinkin toimipisteeseen tai on poissa.</p> <p>Joka päivästä on ateriasuoritteet, kuinka paljon päivässä on käynyt asiakkaita. Tätä hyödynnetään ateriamäärien suunnittelussa, kun tietoa kentältä ei riittävästi tule. Järjestelmästä näkyy erikseen vos-opiskelijat ja maksavat asiakkaat. Lasketaan tarjottimet tai lautaset ja kassasta seurataan maksaneiden määrää. Tiedot viedään exceliin. Opiskelijakorttiulkijat pitäisi saada täyteen käyttöön. Uuden kassajärjestelmän kautta tähän saataisi olla mahdollisuus. Kullaalla kassalla on myös näkyvissä kellonajat, koska siellä on tarjolla aamupala, lounas ja päivällinen.</p>
	2.F.50 Porin työpajat kestävän kehityksen keskittymänä	<p>Kasvupalvelut, työllisyyspalvelut, käyttötalous: Välinevuokraamon ja Varaosapankin toimintaan ei käytetä investointimäärärahaa ja käyttötalousmenot vähäisiä. Toiminta ajettaneen alas kevään 2025 aikana. TYPA-pajan suorittaman kaupungin sisäisten muuttaminen ja kalusteiden kierrätys jatkuu mutta ei enää osana työpajatoimintaa.</p>	
2.G. Ympäristöosaaminen	2.G.51 Tunnistetaan koulujen ja päiväkotien lähimetsät ja lähiluonto-oppimisympäristöinä	<p>Varhaiskasvatusyksikkö: Päiväkotien lähimetsien tavoitettavuutta on tutkinut Turun yliopiston luonnontieteiden opiskelija keväällä 2024.</p>	
	2.G.52 Porin koulujen ympäristökasvatusviikon kehittäminen ja laajentaminen myös muille kävijöille	<p>Ympäristösuunnittelu- ja käyttötalous: Valistukseen ja tiedotuksen määrärahoista 500–1000 €/vuosi. Sisältyy yksikön talouskehitykseen. Koulujen ympäristökasvatusviikolla on pitkät perinteet ja toimenpiteessä toimintaa laajennettaisiin myös muille kohderyhmille eli pilotoitaisiin aikuisten osalta alkaen arviolta 2025.</p> <p>Konserniyhtiö Keräämö Oy: Jatkossa osana budjettia 500–5000 €/v. Keräämöllä on jo erilaista jaettavaa materiaalia sekä useampia mahdollisia vierailukohteita, joissa voisi järjestää porilaisille erilaisia ympäristökasvatuskellista toimintaa. Yhteistyössä muiden vastuutahojen kanssa näistä saisi koottua varmasti kattavan kokonaisuuden.</p>	<p>Ympäristösuunnittelu- ja käyttötalous: Suunnittelu aloitettu 2024. Pilotointi 2025. Valmis 2026 ja muuttuu toimintatavaksi.</p> <p>Konserniyhtiö Keräämö Oy: Keräämö järjestää jo nyt erilaisia ympäristökasvatuskellista tapahtumia erilaisille ryhmille. Ihmisten tavoitettavuudessa ja tiedottamisessa on haasteita jotka voisi olla ratkaistavissa keskitetyn ympäristökasvatusviikon avulla.</p>
	2.G.53 Kuntalaisten ympäristöosaamisen ja arjen kiertotaloustaitojen kehittäminen	<p>Opetusyksikkö, Porin seudun kansalaisopisto, käyttötalous: Vuosittain toistuva toimintatapa, ei vaadi erillistä rahoitusta, toimenpide sisältyy kansalaisopiston normaaliin toimintaan ja talouskehitykseen. Kurssseja ja yleisöluentoja mm. energiasta, korjaamisesta ja kunnostuksesta, kierrättämisestä.</p> <p>Konserniyhtiö Keräämö Oy, käyttötalous: Jatkuvasti käynnissä oleva lakisääteinen tehtävä. Tavoitteena etsiä uusia yhteistyötahoja. Sisältyy budjettiin.</p>	<p>Opetusyksikkö, Porin seudun kansalaisopisto: Yleisöluennot: Metsähallinnon luontoilta 4.10.2023 Kotitalouden energialta 11.10.2023 Lähijuna-keskustelutilaisuus 19.3.2024 Aurinkoenergiaa kaikille 20.3.2024 Torstai-Akatemia: Ajankohtaista jätteasiasia ja lajitteluvinkkejä 2 h 11.1.2024 Kurssit: Ompelukahvila, ommellaan vanhoista käyttökelpoista hyväntekeväisyyteen 24 h 18.10.-29.22.2023 ja 24 h 6.3.-24.4.2024 Korjaa, jatka, kierrätä 7 h 2.12.2023 ja 7 h 3.2.2024 Kahvipussitaidetta 24 h 15.9.-8.12.2023 ja 24 h 19.1.-5.4.2024 Ompeluklinikka 6 h 29.4. ja 6 h 10.5.2024 Huonekalujen kunnostus ja tekninen työ 48 h 6.9.-29.11.2023 ja 48 h 17.1.-10.4.2024</p> <p>Konserniyhtiö Keräämö Oy: Jäteläin mukaisesti kunnan on järjestettävä neuvontaa, tiedotusta ja valistusta mm. jätteen määrän ja haitallisuuden vähentämiseksi, lajittelun tehostamiseksi ja roskaantumisen ehkäisemiseksi.</p>
	2.G.54 Vihreä lippu -toiminta	<p>Opetusyksikkö, käyttötalous: Mikäli kaksi uutta koulua lähtisi mukaan, kuluja tulisi lisää 1000 €/vuosi. 2200 €/vuosi 2026–2030. Porissa on tällä hetkellä neljä Vihreä lippu -koulua (Kalaholma, Kyläsaari, Lavia ja Tuorsniemi). Sisältyy yksikön talouskehitykseen. Tavoitteena on lisätä Vihreä lippu -koulujen määrää kuudella koululla vuoteen 2030 mennessä (2 koulua/vuosi).</p>	<p>Opetusyksikkö: Vihreä lippu -toimintaa markkinoidaan muille kouluille ja yritetään saada lisää kouluja lähtemään mukaan.</p>

2.G.55 Selvitetään mahdollisuuksia lisätä ympäristökasvatuksen resursseja		Opetusyksikkö ja ympäristösuunnitteluksikkö: Ei arvioitavissa, tavoitteiden eteneminen riippuu osin ulkopuolisista rahoittajista ja ulkopuolisista toimijoista. Mikäli saadaan esim. hankerahoitusta, hankkeen omarahoitusosuudet jäävät kustannuksiksi. Opetusyksikkö seuraa aktiivisesti peruskouluille suunnattuja ympäristökasvatukseen liittyviä rahoitushakujia ja hakee niitä mahdollisuuksien mukaan. Samoin hyödynnetään myös muiden ulkopuolisten toimijoiden (esimerkiksi muut kaupungin toimialat/yksiköt ja erilaiset kolmannen sektorin toimijat) tarjoamat resurssit osallistamalla aktiivisesti yhteistyöhön.	
2.G.56 Kestävän kehityksen toimintamalli ja oppimiskokonaisuudet Intopolkuun		Opetusyksikkö ja ympäristösuunnitteluksikkö, käyttötalous: Tavoitteena on saada vuodelle 2025 kaksi kesätyöntekijää (1 opetusyksikkö, 1 ympäristösuunnitteluksikkö) kaupungin kesätyötuella. Kesätyöntekijät mm. päivittävät Ympäristöpolku-sivuston sekä mahdollisesti luovat uutta sisältöä.	Opetusyksikkö ja ympäristösuunnitteluksikkö: Tavoitteena on myös tehostaa ja kohdentaa Ympäristöpolusta viestintää vuodesta 2024 alkaen. Sivuston päivittäminen on pääosin valmis vuonna 2025. Muu on jatkuva kehittämistä.
2.G.57 Koulujen ja varhaiskasvatuksen ympäristökasvatukseen teemapäivät ja -viikot		Ympäristösuunnitteluksikkö, käyttötalous: Vuoden 2025 varaus Valistus ja tiedotus kustannuspaikasta 4000 € Sisältyy yksikön talouskehukseen. Toimintatapa, ajan tasalla pidettävä ja kehitettävä toimenpide. Vuosien 2026, 2027, 2028, 2029, 2030 varaus Valistus ja tiedotus kustannuspaikasta 7500 €, summassa mukana maankohoisirannikon ympäristökasvatusretket. Varhaiskasvatusyksikkö: Ei kustannuksia tai alle 500 €. Konserniyhtiö Keräämö Oy, käyttötalous: 500–5000 €/v. Kustannukset riippuvat lähinnä materiaalihankinnoista. Konserniyhtiö Länsirannikon Koulutus Oy WinNova: Ei kustannuksia tai alle 500 €, vuosittaista toimintaa.	Varhaiskasvatusyksikkö: Ei vielä toteutettu teemapäiviä, koska ympäristökasvatusta on toteutettu varhaiskasvatuksen perusteet asiakirjan mukaisesti osana muita oppimisasihealuja. Suunnitellaan vuodelle 2025. Päiväkodeittain on voinut jo olla omia teemapäiviä, mutta koko kaupungin yhteisiä ei ole toteutettu. Konsarniyhtiö Keräämö Oy: Keräämö osallistuu vuosittain yhdessä muiden vastuutahojen kanssa koulujen ympäristökasvatusviikon ohjelman tarjoamiseen, tarjoaa Kestävän kehityksen viikolla erilaisia ympäristökasvatukseen liittyviä tapahtumia sekä osallistuu kutsutuna koulujen ja päiväkotien erilaisiin ympäristökasvatuksellisiin toimintapäivin/viikkoihin. Tapahtumiin osallistuminen on jatkoa Porin seudun jäteuuvonnan ennen vuotta 2023 aloitettua ympäristökasvatukseen. Konserniyhtiö Länsirannikon Koulutus Oy WinNova: Valtakunnalliseen hävikkiviikkoon osallistuminen vuosittain. Tänä vuonna (2024) "lentolehtiset" pöydille. Myös tässä ollut kilpailuja. Lisäksi linjastossa esillä hävikkitiedot punnitusviikoilla (lautaselle jääneen hävikin määrä). Jatkossa voisi olla jonkinlainen kampanja.
2.G.58 Kestävän ruokaketjun ja ruokahävikin opetusmateriaalin kehittäminen		Ei arvioitavissa tässä vaiheessa.	Konserniyhtiö Keräämö Oy: Vuonna 2023 käytiin alustavia keskusteluja yhteistyöstä ympäristösuunnitteluksikon kanssa.
2.G.59 Porin museot toteuttavat Ekokompassi-ympäristöjärjestelmää		Kulttuuriyksikkö, museopalvelut, käyttötalous: 750 € Ekokompassi-järjestelmän vuosimaksut vuonna 2025. Sisältyy yksikön talouskehukseen. Vuosina 2026-2027 2000 € Ekokompassi uusinta-auditointi + vuosimaksu. Ympäristöohjelman mukainen toiminta voi aiheuttaa kustannusten nousua joissakin museoiden kuluissa (esim. ympäristöstävällisten materiaalien ja hankintaketjujen painottaminen hankinnoissa, kattavat jätehuoltopalvelut), mutta kustannusten kasvun kokoluokkaa on vaikea tässä vaiheessa arvioida. Toisaalta on odotettavissa, että lämmön ja sähkön kulutusta hillitsevät toimenpiteet laskevat kustannuksia. Vuosina 2028–2030 3400 € Ekokompassi vuosimaksut ja mahdollinen uusinta-auditointi 2030. Toimenpiteeseen kuuluu myös energiamittaukset (tilayksikkö.)	Kulttuuriyksikkö, museopalvelut: Porin museoiden ympäristötyö ja ympäristöohjelman laadinta aloitettiin vuoden 2023 alussa (1/2023) Vielä yksi yö – Porin kaupunkikeskusta kulttuurimatkaillen kärkikohteeksi -kehittämissankkeen yhteydessä. Ympäristöohjelma valmistui kokonaisuudessaan toteutettavaksi 4/2024 ja ensiauditointi järjestettiin 21.5.2024. Tämän myötä Porin museopalveluille myönnettiin Ekokompassi-ympäristösertifikaatti tunnustuksena museoiden sitoutumisesta jatkuvaan ympäristötyöhön. Laaditun ympäristöohjelman tavoitteet ja toimenpiteet on aikataulutettu toteutettavaksi kolmen vuoden aikana, jonka jälkeen on uusinta-auditointi. Ekokompassille raportoidaan vuosittain ympäristötyön edistymisestä. Ympäristöohjelman toimenpiteistä osa on jo toteutettu (esimerkkinä yksittäisen teon, kuten kierrätyksen ja lajittelun sujuvoittaminen, henkilökunnan koulutus, jätemäärien vähentäminen ja ympäristöstävällisemmät valinnat hankinnoissa) ja loput toteutuvat ohjelmakauden aikana. Ensi ja sitä seuraavalle vuodelle on aikataulutettu merkittävät energiankulutusta kartoittavat toimenpiteet, kuten museoiden kiinteistöjen energiakatselmuksent tekeminen ja kiinteistöissä kuin mahdollista. Energiakatselmuksissa pyritään vastaamaan mm. museoiden tavoitteeseen vähentää kiinteistöjen lämmönkulutusta. Energiakatselmuksent toteutetaan yhteistyössä Tilayksikön kanssa. Ohjelman toimenpiteiden toteutus, erinäisten mittareiden seuranta, ylläpito- ja päivitystyö sekä jatkosuunnitelmat valmistuvat 2027 mennessä ennen uusinta-auditointia. Museot ovat sitoutuneet noudattamaan ympäristöluupaustaan ympäristökuormituksen vähentämisessä ja ympäristön kannalta kestävä toimintatapojen edistämiseksi. Ekokompassissa museot ovat sitoutuneet vähentämään energian kulutusta, vahvistamaan hankintojen vastuullisuutta, edistämään materiaalien kiertoa, sujuvoittamaan jätteiden lajittelua ja lisäämään henkilökunnan sekä yleisöjen ympäristötietoisuutta. Museoilta on tavoitteena toteuttaa ohjelmassa nimetyt toimenpiteet seuraavaan uusinta-auditointiin mennessä, sekä pohtia samalla uusia ilmeneviä kehitystarpeita ja tavoitteita ympäristötyön edistämiseksi. Ympäristöohjelmaa toteutetaan sekä päivitetään nimetyt vastuuhenkilön sekä niin sanottujen talovastaavien voimin, kuitenkin myös osallistamalla muuta henkilökuntaa ja yleisöä ohjelman tavoitteiden mukaisesti. Ympäristöluopus: Vähennämme energian kulutusta: Etsimme keinoja energian kulutuksen vähentämiseksi yhdessä kiinteistöpalvelujen kanssa ja toteutamme energian kulutuksen vähentämiseen vaikuttavat toimenpiteet. Vaihdamme valaistuksessa led-tekniikkaan mahdollisuuksien mukaan. Otamme käyttöön energiaa säästävät toimenpiteet digitaalisessa toiminnassa. Lisäämme ympäristötietoisuutta: Tuomme viestinnässä esille ympäristöaiheita museoiden sisäilmoitista ja ympäristöteoista. Kannustamme yleisöjämme toimimaan kestävästi. Lisäämme henkilökunnan ympäristötietoisuutta koulutuksilla ja sisäisellä viestinnällä. Teemme hankintoja ympäristövastuullisesti ja vähennämme jätteen määrää: Huomioimme hankinnoissa ympäristönäkökulman, vaalimme olemassa olevaa materiaalia ja kierrätämme uusiokäyttöön tarpeetonta. Näyttelysuunnittelussa huomioimme näyttelyrakenteiden ja -materiaalien jatkokäytön suunnitteluvaiheessa ja yleistyössä työpajamateriaaleissa painotamme ympäristöä säästäviä materiaalivalintoja ja uusiokäyttöä. Vahvistamme museokauppojen tuotevalikoiman vastuullisuutta entisestään. Jätteiden lajittelusta teemme sujuvaa. Lisätietoa mm: https://satakunnammuseo.pori.fi/tietoa-meista/ekologinen-kestavyyts/
2.G.60 Vihreä Kruunu - ympäristöohjelma Lastenkulttuurikeskus Kruunupäälle		Kulttuuriyksikkö, käyttötalous: Kulerät pieniä, hyödynnetään jo olemassa olevia resursseja. Panostettu kierrätysastioihin. Tärkein resurssi työntekijöiden aika ja panostus koulutukseen. Vihreän Kruunun kolme kärkeä ovat: 1. Työpajojen ja palveluiden ekologisuuden lisääminen, 2. Materiaalien uusiokäyttö ja kierrätys, 3. Aineettomien palveluiden kehittäminen.	Kulttuuriyksikkö, Lastenkulttuurikeskus Kruunupää: Vihreä Kruunu on lastenkulttuurikeskus Kruunupään työntekijöiden yhdessä kehittämä malli tarkastella lastenkulttuurikeskuksen toimintaa ja kehittää sitä kestävämpään suuntaan työpaja ja toiminto kerrallaan. Kruunupään toiminta kunnioittaa ympäristöä ja jo olemassa olevia resursseja. Jokainen voi isolla tai pienillä ilmastoteoillaan vaikuttaa ja kantava ajatus on, että pienikin on suurta. Vihreän Kruunun kolme kärkeä ovat: 1. Työpajojen ja palveluiden ekologisuuden lisääminen 2. Materiaalien uusiokäyttö ja kierrätys 3. Aineettomien palveluiden kehittäminen Näitä Vihreän Kruunun kolme kärkeä apuna käyttäen Kruunupään toimintaa tarkastellaan ja kehitetään kestävä suuntaan. Tärkeää on ylläpitää keskustelua työntekijöiden ja sidosryhmien välillä ja kehittää palveluita kehityksen ja tutkimuksen mennessä eteenpäin. Kierrätysmateriaalien käyttöön, kierrättämiseen ja kestävämpiin valintoihin kannustetaan.

	2.G.61 Hulevesien makroroskatutkimus ja Mahanpuruja muovista -kampanja	Ympäristösuunnitelyyksikkö, käyttötalous: Vuoden 2025 varaus 2000 € Mahanpuruja muovista -kampanjan Porityyliseen toteutukseen, aiemmin yhteistyössä infrayksikön, Lastenkulttuurikeskus Kruunupään ja Keraamion kanssa. Seuraavien vuosien kuluja ei arvioida tässä vaiheessa. Tutkimusosion tarve haakea ulkopuolista rahoitusta. Mahdollisen omarahoitusosuuden suuruus ja kustannuspaikka riippuu rahoituslähteestä sekä sen edellyttämästä projektin suuntaamisesta. Ei arvioida tässä kohti.	Mahanpuruja muovista -kampanjaa on toteutettu Porin omalla työllä ja paikallisia yläkoululaisia osallistaen vuodesta 2022. Makromuovitutkimukseen liittyviä yhteistyökuvioita ja hankehakua on ollut useampia vireillä, mutta toistaiseksi hausta ei ole saatu rahoitusta. Mahanpuruja muovista -kampanjan toteutustapa käsitellään vuosikohtaisesti ja pohditaan ajankohtaan paras ja vuosikohtainen projekti/toimintatapa mm. kouluisten osallistamiseen. Makromuovitutkimuksen osalta pidetään silmällä ja pyritään hyödyntämään aukeavia rahoitushakua yhteistyökumppaneiden kuten esimerkiksi Pidä saaristo siistinä ry:n kanssa.
2.H. Liikkuminen	2.H.62 Sujuvoitetaan kävelyä ja pyöräilyä	Konserniyhtiö Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy: Virkatyönä ja muu arvioidaan ennen toteutusvaihetta.	Konserniyhtiö Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy: Kehitteillä, seuraavista vuosista alkaen.
	2.H.62 Sujuvoitetaan kävelyä ja pyöräilyä	Infrayksikkö, investointi: Vuonna 2025 jkpp-verkon täydentäminen 170 000 €, perusparantaminen 60 000 €, pyöräilyn tavoiteverkon päivittäminen 10 000 €. Infrajohtamisen käyttötaloudesta kohdasta Asiantuntijapalvelut maksetaan Kestävän liikkumisen ohjelman laatimiskustannukset. Sisältyy yksikön talouskehikseen. 2026–2030 infran investoinneissa: 250 000–450 000 €/v. Kävely- ja pyöräilyolosuhteita on Porissa kehitetty kymmeniä vuosia. Jalankulku- ja polkupyöräväylyä rakennetaan ja perusparannetaan jatkuvana työnä. KH:n hyväksymä kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma vuodelta 2019, joka sisältää pyöräilyn tavoiteverkon.	
	2.H.63 Selvitetään mahdollisuudet ympäristöstävällisempään joukkoliikenteeseen	Konserniyhtiö Porin Linjat Oy: Vuodelle 2025 kustannuksia kirjallisen työn laatimisesta arvioidaan tulevan n. 15 000–20 000 €. Alkuun laaditaan käyttövoimaselvitys, jonka tavoite on osoittaa se käyttövoima, johon siirrytään. Vasta varsinaisen käyttövoiman valinta ja uuden liikenteen hankintasopimuksen (2029 alkaen) volyymi määrittelee lopulliset kustannukset. Selvitys ja käyttövoiman vaihdokseen liittyvät kustannukset sekä käytännön toteutusvaiheet esitetään KH:lle, jolta haetaan ennakkokäsitys. Joukkoliikenteen uuden käyttövoiman kaikki investointikulut tullaan huomioimaan hankintasopimuksen yksikköhinnoissa. Mikäli toimenpide etenee konkreettisesti, vuosille 2026–2027 kustannuksia n. 10 000 € hankintojen kilpailuttamisesta (hankintakonsulttipalvelut). Samoin vuosille 2028–2030. Mahdolliset inframuutokset ja näistä aiheutuneet kustannukset selviävät vasta kun käyttövoima on valittu. Porin Linjat Oy maksaa konsulttiselvitystyön ja kilpailuttamisen kustannukset.	Konserniyhtiö Porin Linjat Oy: Toimenpiteen arvioitu toteutusaikataulu: 2025 kirjallinen käyttövoimaselvitys tehdään 2026 kevät KH:n ennakkokäsitys käyttövoimasta, johon siirrytään 2026 syys - 2027 kevät benchmarking muihin kaupunkiin, vuoropuhelut sidostojien kanssa 2027 syys kalusto- ja infrakilpailutus, toimittajan valinta 2028 varikkomuutostyöt ja uuden hankintasopimuksen valmistelu 2029 uuden käyttövoiman käyttöönotto sekä uusi hankintasopimus (8 vuotta) 2030 Porin paikallisiikenne toimii ympäristöstävällisellä käyttövoimalla
	2.H.64 Matkaketjujen sujuvoittaminen	Ei arvioida tässä vaiheessa.	Infrayksikkö: Selvityksen tekemistä ei ole ohjelmoitu.
	2.H.65 Lisätään pyörien runkolukitus- ja sisäsäilytyspaikkoja	Infrayksikkö, investointi: 20 000 € vuonna 2025. Sisältyy yksikön talouskehikseen. Vuosina 2026–2030 20 000 €/v. Polkupyörien runkolukitustelineitä lisätään vuosittain.	
	2.H.66 Kampanjoilla uusia asiakkaita joukkoliikenteeseen	Ympäristösuunnitelyyksikkö, joukkoliikenne, käyttötalous: 100 000 € vuonna 2025. Sisältyy yksikön talouskehikseen. Vuosina 2026–2030 100 000 €/v. Vuosittain toteutetaan muutama näkyvämpi markkinointikampanja joukkoliikenteen kulkutapaosuuden kasvattamiseksi ja eri maksutapojen tunnettuuden lisäämiseksi. Vuonna 2024 on saatu Traficomilta liikkumisen ohjauksen avustus 22 500 euroa Telian matkapuhelidatan analysointia varten.	Ympäristösuunnitelyyksikkö, joukkoliikenne: Vuosittain toistuvaa säännöllistä toimintaa.
	2.H.67 Parannetaan henkilöstön mahdollisuuksia kestävään työmatkaliikkuamiseen	HR-yksikkö, käyttötalous: Työmatkaliikkuamista tukevat kilpailut ja kampanjat (kustannusarvio 500–1000 €/vuosi) sisältyvät henkilöstön työ-toimintaan varattuun määrärahaan 50 000 €. Työsuuhdepyörän kustannusten kustannusarvio 30 000 €/vuosi. Sisältyvät yksikön talouskehikseen. Ajalla 10/2023–9/2024 on otettu käyttöön 206 työsuuhdepyörää. Tällä hetkellä tavoitteena on jatkaa työsuuhdepyöräedun tarjoamista henkilöstölle. Edun/ sopimuksen jatkamista arvioidaan tarvittaessa.	HR-yksikkö: Vuosi 2024 työmatkapyöräilyä on toimenpiteen mukaisesti kannustettu Polkekaa ny voittoo! -haastepööräilykampanjalla, joka toteutettiin 1.5.-23.6. Lisäksi henkilöstöä on kannustettu osallistumaan valtakunnalliseen Askelkisa -kampanjaan. Työmatkapyöräily (ja kävelyn) kannustavat kampanjat ovat vakiintuneet osaksi koko henkilöstölle suunnattua työ-toimintaa. Yleisesti liikkumista tukevat toimenpiteet heijastuvat myös työmatkaliikkuamiseen lisääntymiseen. Toimenpidettä jatketaan tulevina vuosina. Porin kaupungin tarjoama työsuuhdepyöräedun lokakuusta 2023 alkaen on osa toimenpidettä. Henkilöstöedut sisältyvät perehdytykseen ja työsuuhdepyörästä tiedotetaan säännöllisesti. Ajalla 10/2023-9/2024 on otettu käyttöön 206 työsuuhdepyörää. Tällä hetkellä tavoitteena on jatkaa työsuuhdepyöräedun tarjoamista henkilöstölle. Edun/ sopimuksen jatkamista arvioidaan kuitenkin tarvittaessa. Näin ollen kohtaan 9. ei voida vahvistaa toimenpiteen aikajanaa tuleville vuosille.
	2.H.68 Lentoliikenteen sähköistymiseen valmistautuminen	Ei kustannusvarausta.	
	2.H.69 Henkilöjunaliikenne Pori-Tampere-rataosuudella uudella ostoliikennesopimuksella (2028)	Ei arvioida tässä vaiheessa.	
3.1. Kiertotalouden liiketoiminta	3.1.70 Edistetään kiertotalousliiketoiminnan sijoittumista Poriin	Kasvupalvelut: Tontteja pääasiassa luovutetaan kiertotalous liiketoimintaan. Konserniyhtiö Prizztech Oy: Sisältyy Porin ekosysteemisopimuksen omarahoitukseen (Pori). Toimenpide toteutetaan jo käynnissä olevan Kasvun ekosysteemi -hankkeen puitteissa. Kasvun ekosysteemi -hanke rahoittajina Satakuntaliitto EAKR-rahoitus (60 %) + Porin kaupungin omarahoitus (40 %), kokonaisbudjetti 381 228 €, hanke käynnissä 2023–2026.	Konserniyhtiö Prizztech Oy: Valmistellaan kiertotalousinvestointeja ja tehdään soveltuvuusselvityksiä, vastataan invest in -kyselyihin, tuotetaan markkinointimateriaalia, jolla houkutteellaan potentiaalisia investoreita alueelle sekä kootaan tietoa/infrakortteja sijoittautumismahdollisuuksista BusinessPori-sivustolle. Ei vuosikohtaisia tavoitteita vaan jatkuvaa toimintaa vuoteen 2026 asti.
	3.1.71 Porin sataman alueiden ja etenkin Peittoon kiertotalouspuiston koordinointi ja liiketoimintamalli	Asemakaavoitus valmistunut, seuraavaksi katusuunnittelu (aloitus 2025). Sisältyy teknisen toimialan talouskehikseen. Seuraavien vuosien kuluja ei arvioida tässä vaiheessa.	

	3.1.72 Kiertotalousviestinnän lisääminen elinkeinoelämälle	Konserniyhtiö Prizztech Oy: Prizztech on toteuttanut tavoitteeksi asetetut toimet. Toimintaa jatketaan muiden hankkeiden puitteissa aina tarpeen mukaan. BusinessPori-sivuston uusimisen tavoite oli 2023 ja se on toteutettu. SuomiAreena-keskustelu teollisesta kiertotaloudesta järjestettiin 2023.	
	3.1.73 Jätehuollon kuljetusten päästöjen minimointi	Konserniyhtiö Keräämö Oy: Kuljetusten päästöihin vaikutetaan ajoreittisuunnittelulla, jota optimoidaan tällä hetkellä (2024) jatkuvasti. Kilpailutuksessa huomioitu uudemman kaluston (Euro6) käyttötoive. Tulevissa kilpailutuksissa pyritään huomioimaan ympäristöstävälliset käyttövoima vaihtoehdot, kun näiden saanti mahdollisuudet paranevat.	Konserniyhtiö Keräämö Oy: 2024 Keräämön jätekuljetukset käynnistyivät ja ovat jatkuvia.
	3.1.74 Uudelleenkäyttöä edistävän verkkopalvelun hankinta	Konserniyhtiö Keräämö Oy, käyttötalous: 800 €/vuosi. Sisältyy Keräämön budjettiin. Verkkopalvelu Korjaa.se on päivitetty keväällä 2024 ylläpitäjän toimesta ja vuosimaksu on maksettu. Palvelua tarkastellaan vuosittain ja sen päivittämistarpeet kartoitetaan ylläpitäjän puolesta.	Konserniyhtiö Keräämö Oy: Korjaa.se on maksuton verkkopalvelu, joka yhdistää rikkiäisten tavaroiden omistajat ja paikalliset korjaamisen ammattilaiset. Keräämön alueen toimijoiden tiedot on tarkastettu ja päivitetty keväällä 2024. Palvelu on otettu huomioon Keräämön viestintäsuunnitelmassa ja siitä tullaan nostamaan asukkaiden tietoisuuteen Keräämön sivustoilla sekä someviestinnässä.
3.J. Uusiutuva energia	3.J.75 Energiatohokkuussopimuksen jatkaminen 2025 jälkeen	Ei uusia kustannuksia vuodelle 2025. Seuraavien vuosien kuluja ei arvioitavissa tässä vaiheessa. Sitoudutaan Energiatohokkuussopimuksen uuteen kauteen vuonna 2025. Uusi kausi 2026–2035. Toteutus varmistuu, kun valtakunnalliset liittymiskriteerit määrittyvät.	
	3.J.76 Pori merituulivoiman keskuksena	Kasvupalvelut ja kaupunkisuunnitteluyksikkö: Vuodelle 2025 varaus 243 000 € + 210 000 €, josta 178 000 € JTF-hankerahaa ja 147 000 € Ympäristöministeriön hankeavustusta. Vuonna 2026 varaus 61 000 €. Projektin kesto 1.4.2024 - 31.3.2026. Porin Merituulikeskus on saanut kaksi hanketukea: JTF hankeavustusta 388 240 €, kuntarahoitus 97 059 € sekä Ympäristöministeriön hankeavustusta 147 000 €, kuntarahoitus 63 000 €. Porin Merituulikeskus-hankkeen tavoitteena on varmistaa Pohjanlahden alueelle suunnitella olevan merituulivoiman rakentamisen onnistunut toteutus ja luoda osaamiskeskittymä tukemaan olemassa olevia ja uusia alueelle sijoitettavia toimijoita sekä varmistaa Porin satama-alueen kehittyminen palvelemaan merituulivoiman rakentamista. Merituulikeskus-hanke linkittyy vahvasti vihreään siirtymään mahdollistamalla hiilidioksidipäästöjen merkittävä vähentämistä energian tuotannossa. Merituulivoiman kasvu luo uusia mahdollisuuksia Satakunnan elinvoiman kehittämiseksi.	Kasvupalvelut: Merituulivoimalla on tärkeä rooli vihreässä siirtymässä, sähköistymisessä ja vetotalouden kehitymisessä. Merituulivoimalla on keskeinen rooli myös turpeen korvaamisessa energiatuotannossa. Turpeeseen liittyvän liiketoiminnan supistuminen ja työpaikkojen vähetessä, uusia mahdollisuuksia syntyy merituulivoimaan (merituulivoiman rakentaminen, satama-alueen kehittäminen sekä urakointi-, suunnittelu- ja ylläpitopalvelut). Hankkeen toimenpitein luodaan uutta merituulivoimaan liittyvää osaamista ja kehitetään merituulivoiman ympärille rakentuvaa ekosysteemiä. Porin Merituulikeskus – ekosysteemi ja kehityshankkeen keskeiset osa-alueet ovat Merituulikeskukseen liittyvän toimijaverkoston koordinointi, ekosysteemin kehittäminen sekä vetovoimaisen brändin rakentaminen ja viestintätoimenpiteiden käynnistäminen. Lisäksi hankkeessa kehitetään Porin Mäntyluodon alueen soveltuvuutta merituulivoimaprojektien toteuttamispaikkana ja Merituulikeskukseen sijaintipaikkana sekä kartoitetaan eri osa-alueiden nykytilannetta ja tunnistetaan niiden kehittämistarpeita. Selvitysten aiheita ovat merituulivoiman rakentamisen kannalta kriittiset tekijät alueen logistiikkajärjestelmässä ja satamarakenteissa sekä teknisessä infrastruktuurissa. Selvityksiä voidaan hyödyntää lisäksi alueen luvittamisessa. Hankkeen ohjausryhmään kuuluvat merituulivoimaan liittyvät keskeiset toimijat ja yritykset. Porin Kaupunki toteuttaa hankkeen Satakuntaliiton myöntämällä JTF-rahoituksella ajanjaksolla 1.1.2024-31.3.2026.
	3.J.77 Selvitetään mahdollisuuksia päästöille pienenergiatuotannolle	Konserniyhtiö Prizztech Oy: Ei kustannuksia tai alle 500 €. Osallistuu BIOVAHVA-hankkeessa biokaasu- ja aurinkoenergiatuotannon edistämiseen SAMK:n ja Satafood Kehittämisyhdistyksen kanssa vuosina 2024–2026. Konserniyhtiö Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy: Ei arvioitavissa tässä vaiheessa. 2025 alkaen toimenpiteen edistäminen.	Konserniyhtiö Prizztech Oy: 2023 tehtiin "Teollisen kokoluokan aurinkoenergia-alueiden kartoittaminen Porissa" -selvitys sekä koottiin lista satakuntalaisista aurinkoenergiatohokkuushankkeista. SAMK vastaa BIOVAHVA yhteishankkeessamme aurinkoenergian edistämistoimenpiteistä ja Satafood biokaasun tuotannon edistämisestä. Prizztech vastaa hukkalämpöasioista, jotka raportoidaan erikseen kohdassa 3.J.79
	3.J.78 Kunnille, pk-yrityksille ja kuluttajille maksutonta energianeuvontaa	Ympäristösuunnitteluyksikkö: Ei kustannuksia. Nykyisen energianeuvonnan rahoitus tulee Energiavirastolta 30.4.2025 asti, jonka jälkeen hanke päättyy Porin osalta. Energiaviraston rahoitus 1.5.24-30.4.25 toimikaudelle 26111 €. Neuvontaa kuluttajille, pk-yrityksille ja kunnille henkilökohtaisesti, puhelimitse, sähköpostitse, tapahtumissa ja infotilaisuuksissa.	Ympäristösuunnitteluyksikkö: Tarkempi ohjelma neuvontatilaisuuksista varmistuu syksyn 2024 ja kevään 2025 painopisteiden osalta 20.8.2024. Tulossa esimerkiksi kansalaisopiston Energiailta 16.10.24 ja keväällä Aurinkoenergiaa kaikelle kansalle -tilaisuus.
	3.J.79 Hukkalämmön hyötykäytön edistäminen	Tilayksikkö: Ei arvioitavissa tässä vaiheessa. Hukkalämpöä voidaan hyödyntää eri tavoin. Yleisimmin rakennuksissa käytössä oleva keino on varustaa iv-järjestelmä lämmön talteenotolla. Hukkalämpöä syntyy myös esimerkiksi kylmäkoneiden lauhduttamisessa. Tavoitteena on kartoittaa kaikki kohteet, joissa syntyy hukkalämpöä, ja laatia niille toteutuskelpoinen suunnitelma, missä aikataulussa ne voidaan toteuttaa. Alle kymmenen vuoden takaisinmaksuaika on tärkeä kriteeri, koska hinnalla millä hyvänsä ei hankkeita kannata toteuttaa. Jos toteutetaan jokin iso hanke, sille haetaan rahoitusta. Konserniyhtiö Prizztech Oy: Kustannukset sisältyvät Prizztechille maksettavaan osuuteen. Hukkalämmön hyödyntämistä edistetään BIOVAHVA-hankkeessa vuosin 2024–2026. Nykyisen BIOVAHVA-hankkeen JTF-rahoitus (80 % kustannuksista) tulee Satakuntaliitolta ja Prizztechin omarahoitus (20 %) asiakaskunnilta, joista yksi on Pori.	Konserniyhtiö Prizztech Oy: Toimenpiteessä autetaan yrityksiä selvittämään toiminnassaan syntyvän hukkalämmön määrää ja sen hyötykäyttömahdollisuuksia. Selvitetään myös hukkalämmön hyödyntämismahdollisuutta kasvihuonetuotannossa, jos lämpöä syntyy niin paljon, ettei sitä muuten pystytä hyödyntämään. Nämä toteutetaan BIOVAHVA-hankkeessa.
	3.J.80 Uusiutuvan energian ja energiategohokkuuden vauhdittaminen	Ympäristösuunnitteluyksikkö, käyttötalous: ILKU-hankkeen mukaisesti. Konserniyhtiö Länsirannikon Koulutus Oy WinNova: Arvio 5000–10 000 €/v., sisältyy budjettiin. 1. Toimitilojen vähentäminen, 2. Aurinkovoimaloiden asentaminen, 3. Vanhojen rakennusten saneeraukset, 4. Em. toimenpiteiden näkyväksi tekeminen esim. vastuullisuusraportin avulla.	Konserniyhtiö Länsirannikon Koulutus Oy WinNova: Toiminta aloitettu kaikilta osin jo ennen vuotta 2023. Toimitilojen osalta olemme lähteneet liikkeellä 144 000 neliöstä ja tavoite on tällä hetkellä noin 80 000 neliötä. Aikataulullisesti emme pääse tavoitteeseen alkuperäisen suunnitelman mukaan, ja toistaiseksi olemme noin 90 000 neliössä. Hallituksen ammattilaisen koulutukseen tekemät säästötoimenpiteet voivat aiheuttaa sen, että joudumme tarkastelemaan tilatilannetta uudelleen. Aurinkovoimaloita on asennettu useamman kampuksemme katoille ja tavoitteena on, että niitä saataisiin vielä lisää. Uusista asennuksista on suunnitelmia, mutta ei vielä päätöksiä. Niin ikään yllä mainitut säästöt voivat aiheuttaa sen, että uudet asennukset siirtyvät eteenpäin. Aurinkovoimaloiden tuoton avulla pyritään kattamaan kesäaikainen ilmanvaihdon sähkönkulutus. Vanhempien rakennusten saneeraukset on pyritty toteuttamaan niin, että nykyiset energiavaatimukset on otettu huomioon. Remonttien jälkeen on tehty kuvauksia, joiden avulla on saatu mahdolliset vuodot esiin. Automaattihanoja on asennettu uudisrakennuksiin sekä saneerauskohteisiin veden kulutuksen vähentämiseksi. Lisäksi loisteputkia on poistettu. Teimme ensimmäisen vastuullisuusraportin vuoden 2023 tiedoista ns. harjoituskappaleena. Jatkossa tulemme ehdottomasti syventämään raportille vietäviä tietoja mm tarkemman hiilijalanjälkilaskennan avulla. Vuoden 2025 tiedoista raportointi on meille osakeyhtiönä ja suuruuskriteerit (nettolivevaihto / tase / henkilöstömäärä) täyttävänä pakollinen. Jo nyt harjoituksessa lähdimme toteuttamaan raporttia ESRS-standardit näkökulmasta.

		Konserniyhtiö Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy: Nykyisten hankkeiden mukaisesti ja uusien kohdalla arvioidaan toteutusvaiheen edetessä.	Konserniyhtiö Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy: Meneillään oleva hanke; "Aurinkosähköjärjestelmien asennusten riskikartoitus" (AURISKI). Hanke toteutetaan aikavälillä 1.1.2024 – 31.3.2025 ja on jatkoa "Omatuotannon vaikutus kiinteistön sähköverkkoon" -hankkeelle (2022–2023). Rahoittaja: Kotimaiset rahastot ja säätiöt																
	3.J.81 Öljylämmityksestä luopuminen kaupungin kohteissa	Tilayksikkö, investointi: Vuonna 2025 varaus 10 000–60 000 €. Sisältyy yksikön talouskehyyseen. Kartoitetaan öljyn varajärjestelmien tarpeellisuus, ja saako varajärjestelmiä ylläpitää. Toimenpiteet tehdään ministeriön vastausten perusteella. Vuosina 2026–2027 arvio 10 000–60 000 €/v. Vuosina 2028–2030 arvio 60 000–100 000 €/v. Toteutetaan osana budjettia tai ulkopuolinen tuki esim. ARA 25-35 % omarahoitusosuus 65–75 %. Porin Vesi, laitosyksikkö, talousveden tuotanto: Harjakankaan tekopohjaviesilaitoksen päälämmitysjärjestelmä muutetaan kevyeen polttoöljyn perustuvasta lämmitysjärjestelmästä lämmön talteenottoon tekopohjavedestä ja ilmalämpöpumpuilla toimivaksi. Porin Veden investointi 2024, 430 000 €	Tilayksikkö: Aikataulu vuoden 2024 loppuun mennessä/ 2025 aikana. Porin Vesi: Suunnittelu 2023, toteutus 2024.																
3.K. Yhteistyö	3.K.82 Ekosysteemisopimus	Kasvupalvelut- ja kaupunkisuunnitteluksikkö: Hankkeen toteutusaika 1.3.2024 - 31.1.2027. Rahoitusuunnitelma: <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>2024</th> <th>2025</th> <th>2026</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>EU-tuki</td> <td>71 275 €</td> <td>85 195 €</td> <td>37 765 €</td> </tr> <tr> <td>Kunta</td> <td>47 516 €</td> <td>57 277 €</td> <td>25 177 €</td> </tr> <tr> <td>645 €</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table> Hankkeen tavoitteena on ohjata Porin ekosysteemisopimuksen toimeenpanoa ja käytännön toimenpiteitä vuosina 2024–2025. Hankkeen toimin ylläpidetään ohjelmallisia puitteita ja rakennetta Porin ekosysteemisopimuksen ohjaukselle, toteutukselle, seurannalle ja raportoinnille. Kehittämishankkeet toteuttavat ekosysteemisopimuksen tavoitetta TKI-volyymin lisäämisestä painopistealueilla, joita ovat teknologiametallit, kiertotalous sekä automaatio- ja robotiikka. Yritysverkostojen koordinoimilla varmistetaan Porin seudun yritysten osallistuminen ekosysteemisopimuksen toteutukseen sen painopistealueilla. Lisäksi hankkeen tavoitteena on varmistaa sopimuksen kohteena olevan toiminnan jatkuvuus vuoteen 2027 niin, että se tukee Porin kaupungin innovaatioveitoista kasvua, kansainvälistymistä, kilpailukykyä ja elinvoimaa sekä työllisyyttä ja osaamista.		2024	2025	2026	EU-tuki	71 275 €	85 195 €	37 765 €	Kunta	47 516 €	57 277 €	25 177 €	645 €				Kasvupalvelut: Hankkeen tavoitteena on tukea alueen TKI-toimijoiden ekosysteemisopimukseen liittyvien toimenpiteiden valmistelua ja koordinoita ekosysteemisopimukseen liittyvien yritysverkostojen toimintaa. Hankkeessa hanketoimijat kootaan vuorovaikutukseen keskenään ja seurataan hankkeiden toteuttamista. Hanke tukee ICC 2.0 -ohjelman toteutusta, jolla ohjataan Porin päästövähennystavoitteiden toteutumista ja alueen kestävään kasvuun tähtäävää kehittämistoimintaa tulevaisuudessa. Lisäksi hankkeen tavoitteena on varmistaa Porin ekosysteemisopimuksen ja muiden kaupunkikehittämisen ohjelmien ja suunnitelmien välinen synergia. Näitä ohjelmia ja suunnitelmia ovat valtion ja Porin kaupungin välinen teemasopimus, Robocoast EDIH-konsortio, Porin kaupungin kasvutavoite ja -suunnitelma sekä ICC 2.0 -ohjelma. Hanke tukee osaltaan Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027 -ohjelman tavoitteita edistää alueen ja yritysten elinkeino- ja työelämälähtöisiä tutkimus- ja innovointivalmiuksia ja uusien teknologioiden käyttöönottoa. Porin ekosysteemisopimuksen painopistealueet, eli teknologiametallit, kiertotalous sekä automaatio- ja robotiikka, tarjoavat runsaasti mahdollisuuksia uuden teknologian käyttöönottoon eri sovellusalueilla. Näin vauhditetaan myös Porin seudun pk-yritysten kasvua ja kilpailukykyä. Hanke tukee myös tavoitetta pilotointi- ja kokeilu ympäristöjen kehittämisestä, sillä ekosysteemisopimuksen puitteissa käynnistyvien kehittämissuunnitelmien toimenpitein pilotoidaan ja kehitetään kokeiluympäristöjä.
	2024	2025	2026																
EU-tuki	71 275 €	85 195 €	37 765 €																
Kunta	47 516 €	57 277 €	25 177 €																
645 €																			
	3.K.83 ICC – Intelligent Cities Challenge 2.0	Kasvupalvelut- ja kaupunkisuunnitteluksikkö: Ei kustannuksia. ICC 2.0 -hanke päättyy 31.3.2025. Tavoitteena aikaansaada 2–3 Local Green Dealia Porille ICC 2.0 aikana. Konserniyhtiö Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy: Yhteistyössä ja nykyisen budjetin mukaisesti.																	
	3.K.84 Yritysten ilmastokumppanuustoiminta	Ympäristösuunnitteluksikkö: Ilmastovias kunta ja pk-yritys (ILKU) -hankesuunnitelman mukaisesti. Sisältyy yksikön talouskehyyseen.																	
	3.K.85 Kiertotalous ja osaaminen Satakunnan teknologiametalliklusterissa	Nykyisen hankesuunnitelman mukaisesti. Konserniyhtiö Prizztech Oy: Ei kustannuksia. Prizztech on osallistunut Karhu-hankkeen ohjausryhmätyöhön, työpajoihin ja Peittoon organisoitiin. Hanke päättyy 2025.																	
	3.K.86 Hävikkirokoaterminaalien tukeminen	Strategia- ja hyvinvointi yksikkö: Ei kustannuksia vuodelle 2025. Seuraavien vuosien kuluja ei arvioida tässä vaiheessa ja tarve haakea ulkopuolista rahoitusta. Ruoka-aputoiminnan tilanne murroksessa, jaettavan ruuan määrä vähentynyt ja asiakasmäärät kasvaneet, lisäksi työllistämisen muutokset. Käytäntöjä ja yhteistyötä kehitetään eri toimijoiden kanssa. Tällä hetkellä Porin kaupunki toimii ruoka-avun valtionavustuksen hankehallinnoijana Satakunnassa.																	
	3.K.87 Visit Porille Sustainable Travel Finland -sertifikaatti	Matkailu- ja markkinointi yksikkö: Kustannuksia syntyy koulutuksista ja asiantuntijatilaisuuksista. Sisältyy yksikön talouskehyyseen. STF destinaatio merkin toimitus suunnitelma pitää sisällään erillisiä osa-alueita; yleiset tavoitteet, ekologisen kestävyden tavoitteet, sosio-kulttuurisen kestävyden tavoitteet, taloudellisen kestävyden tavoitteet sekä vastuullisuusviestinnän tavoitteet. Toimenpiteistä on laadittu erillinen toimenpidesuunnitelma, joka sisältää lukuisan määrän eri tehtäviä. Tavoiteaikataulu STF merkille on 2025, mutta toimenpiteet itsessään ovat jatkuvia. Vastuullisuus työ on aloitettu vuonna 2020.	Matkailu- ja markkinointi yksikkö: STF destinaatio merkin tarkempi toimitus suunnitelma toimitettu erikseen. Toimitus suunnitelmaan on kuvattu eri osa-alueiden STF tavoitteet, nykytila, toimenpiteet, aikataulu, vastuutaho sekä raportointitapa ja mittaaminen.																
	3.K.88 Ravinteiden kierrättämisen TKI-toiminta	Konserniyhtiö Prizztech Oy: Hankkeen omarahoitusosuus jakautuu Prizztechin asiakaskunnille ja muille yhteistyökumppaneille. Porille kohdistuva kustannus sisältyy Prizztechin rahoitusosuuteen. BioStruvi: Ympäristöministeriöstä n. 150 000 €, omarahoitusosuus n. 50 000 €, toteutus vuoden 2025 aikana. BioStruvi-hankkeessa tullaan selvittämään fosforin talteenottoa jätevesistä kasveille hyödyllisemmässä muodossa, jolloin siitä saataisiin viljelijöitä kiinnostava lannoitustuote.	Konserniyhtiö Prizztech Oy: Ravinteiden kierrätystoimintaa edistetään käynnissä olevien hankkeiden puitteissa. Nykyisessä Bio-P rec -hankkeessa saatuja tuloksia fosforin talteenotosta yhdyskuntajätevesilietteestä pyritään hyödyntämään tulevana vuosina ravinteiden kierrättämisen kehittämistoiminnassa. Vuosikohtaisia tavoitteita ei ole asetettu, mutta tavoitteena on jatkaa ravinteiden kierrättämiseen liittyvää kehittämishanketoimintaa tulevina vuosina. Nyt haussa on hanke, jossa selvitetään edellytyksiä jätevesien biologisen fosforin poiston ympäristöuuteen toimintaan.																

	3.K.89 Puhdistamolietteen hyödyntäminen biokaasutuotannossa	Porin Vesi, laitosesikö, käyttötalous: Vuonna 2025 arvio 1,9 M€. Vuosina 2026–2030 2,0 M€/vuosi. Sisältyy liikelaitoksen talouskehukseen. Käynnissä vuodesta 2018 alkaen. Porin Vedellä 15 vuoden palvelusopimus Nelvel Oy:n kanssa vuoteen 2033 saakka. Luotsinmäen keskuspuhdistamon puhdistamoliete käsitellään biokaasulaitoksessa palvelusopimusperusteisesti. Porin Veden vuotuista käyttömenoista n. 1,9 M€ n. 15 % kuluu tähän toimintaan, jonka lopputuotteena syntyy biokaasua ja maanparannusainetta.	
--	--	--	--

<p>Toimenpiteiden ryhmät*</p> <p>Osa toimenpiteistä voi sisältää sekä uutta että olemassa olevaa toimintaa. Suuri osa toimenpiteistä on kestävyysmuutoksen jalkauttamista osaksi normaalia työtä.</p>		
<p>Vihreä: Toimenpiteet, joissa kehitetään uutta tai tehdään muutoksia ja muutetaan toimintaa ympäristökestävyyssasioita huomioivaksi.</p>	<p>Sininen: Toimenpiteet, jotka ovat jo olleet vakiintunutta tai olemassa olevaa toimintaa ja edistävät myös ympäristökestävyyttä.</p>	<p>Harmaa: Toimenpiteet, jotka joko eivät ole määriteltävissä edellisiin luokkiin tai tietoja ei ole.</p>